Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta (HE 259/2020 vp)

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle annettujen lausuntojen johdosta seuraavan.

Lakiehdotuksen sisältö ja vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan työterveyshuoltolain (1383/2001) 3 §:ää muutettavaksi siten, että työfysioterapeuteista tulisi työterveyshuollon ammattihenkilöitä nykyisen työterveyshuollon asiantuntijan sijaan. Työterveyshuollon ammattihenkilöinä säilyisivät edelleen ne terveydenhuollon ammattihenkilöt, joilla on työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyys, muun laillistetun lääkäri pätevyys ja työterveyshuollon toteuttamiseen tarvittava koulutus tai terveydenhoitajan koulutus ja työterveyshuollon toteuttamiseen tarvittava koulutus.

Työterveyshuoltolain mukaan työnantajan tulee käyttää riittävästi työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja heidän tarpeellisiksi katsomiaan asiantuntijoita työterveyshuollon toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa. Toisin sanoen, ammattihenkilöt päättävät, milloin on tarpeen käyttää työterveyshuollon asiantuntijoita. Esitetty muutos lisäisi työfysioterapeuttien mahdollisuuksia toimia ja tehdä päätöksiä itsenäisesti. Lakiehdotuksen tavoitteena on luoda väylä joustavammille toimintatavoille ja parantaa moniammatillisen yhteistyön edellytyksiä työterveyshuollossa.

Valmistelusta sosiaali- ja terveysministeriössä

Esitys perustuu sosiaali- ja terveysministeriön asettaman kuntoutuksen uudistamiskomitean valmistelemiin ehdotuksiin. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu vuosille 2020–2022 kuntoutuksen kehittäminen komitean työn pohjalta. Nyt ehdotetulla lailla toteutettaisiin ehdotus työterveyshuollon ammattihenkilön määritelmän muuttamisesta.

Esitys käsiteltiin työterveyshuollon neuvottelukunnassa 26.11.2020, jossa sitä kannatettiin yksimielisesti. Koska hallituksen esitykseen tehtiin pieniä korjauksia kokouksen jälkeen, esityksestä järjestettiin neuvottelukunnalle kirjallinen menettely tammikuussa 2021. Jäseniltä kysyttiin, kannattavatko he esitystä korjatussa muodossa. Kirjallisessa menettelyssä ei tullut ilmoituksia muutoksesta kannatuksessa. Työterveyshuollon neuvottelukunnan jäsenet edustavat seuraavia tahoja: sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Kansaneläkelaitos, Työterveyslaitos, Elinkeinoelämän Keskusliitto, Kuntatyönantajat, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö, STTK, Akava, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Suomen Yrittäjät, Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ja Suomen Työterveyshoitajaliitto.

Valiokunnalle toimitetuista lausunnoista

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle toimitetuissa lausunnoissa esitystä ovat kannattaneet TEM, SAK, KT, Työeläkevakuuttajat TELA, Suomen Fysioterapeutit, EK, STTK, Akava ja MTK. Suomen

Psykologiliitto on kannattanut esitystä vain siinä tapauksessa, että myös työterveyspsykologit muutetaan samalla ammattihenkilöiksi. Lausunnoissaan esitystä ovat vastustaneet Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ja Suomen Työterveyshoitajaliitto.

Saapuneissa lausunnoissa muutamat tahot ovat ehdottaneet, että myös työterveyspsykologit pitäisi muuttaa työterveyshuollon ammattihenkilöiksi. Lisäksi Akava on esittänyt, että toimintaterapeutit pitäisi lisätä työterveyshuollon asiantuntijoiksi. Tällä lakiehdotuksella ollaan toimeenpanemassa kuntoutuskomitean ehdotusta numero 17. Siinä esitettiin, että työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohtia muutetaan siten, että työfysioterapeutit määritellään jatkossa työterveyshuollon ammattihenkilöiksi. Lisäksi esitettiin, että sosiaali- ja terveysministeriön johdolla selvitetään vastaavaa muutostarvetta muiden ammattiryhmien osalta. Työterveyshuoltolain muutostarpeita muiden ammattiryhmien samoin kuin joidenkin muiden kysymysten kohdalta selvitetään osana työterveyshuollon kehittämistä VN-periaatepäätöksen Työterveys2025 mukaisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö on nostanut lausunnossaan esiin, että hallituksen esityksen perusteluissa ei oteta tarkemmin kantaa esityksen vaikutuksiin tulevan sote-uudistuksen näkökulmasta. Työterveyshuollon järjestäminen on työnantajan lakisääteinen velvollisuus, jota sote-järjestämislait eivät koske. Työnantajan velvollisuudesta järjestää työterveyshuolto sekä työterveyshuollon sisällöstä ja toteuttamisesta säädetään työterveyshuoltolaissa (1383/2001).